

поєднанню наукових методів з так званими «ненауковими» предметами, якими вважаються містика й езотерика. Для нас ця праця значуща в методологічному і експериментальному плані дослідження становлення цінностей особистості. Ми, зокрема, вивчаємо яка частина їх становлення можлива в сфері свідомого, а, яка – несвідомого. Логічне доведення двоїстості людської істоти зробило можливим і реальним наuczіння іноземним мовам під час сну, ясновиденню, а також перехід людини в інші часові виміри.

1. *Карл дю Прель*. Філософія мистики. – М.: «REEL-book», 1995. – 512 с.

Оксана Онищук

Національний університет «Львівська політехніка»

ЕЗОТЕРИЧНІ АСПЕКТИ ХРИСТІЯНСТВА

Питання езотеричних аспектів християнства (*езотеричний* – з грецької «внутрішній, той, що має глибинний сенс») бачиться актуальним в контексті сучасних його проблем, одна з яких – формальний та поверховий підхід до розуміння, сповідання християнства з основним акцентом на ритуальній або екзотеричній стороні (наприклад, віра в «іконного Бога» чи автоматичне виконання релігійних правил).

Згідно вчення Діонісія Ареопагіта, шлях до Бога проходить через Церкву і таїнства. А Церква – це найперше світ таїнств, містичне тіло Христа. Саме через таїнства здійснюється Богоспількування.

Коли святі Отці у своїх аскетичних працях пишуть про серце, то говорять про містичну глибину, серцевину нашого буття, яка не є тотожня з фізіологічним серцем. Тому, езотеризм у християнстві – це містичний досвід пророків, святих, подвижників, актуальний для усіх часів, але також, це і містичний досвід кожного, хто сповідує цю релігію і є причетним до неї. Вибір покладається найперше на саму людину: чи її задовольняє лише зовнішній бік релігії, чи виникає потреба глибшого занурення, співпричетності до таїнства. Одним із засобів такого Богоспількування є звичайно ж молитва як те, що єднає людину з Богом. Знову ж таки, можна виділити певні молитовні стани, які так чи інакше описувались отцями церкви, подвижниками. Можна виокремити так звану зовнішню молитву, яка виглядає як автоматичне проговорювання завчених текстів без вникання у зміст; є також стан логічного роздумування над молитвою – і це наразі більш зовнішня формальна молитва. Проте, виділяють отці і вищі, глибокі молитовні стани з втратою свідомості, моментами самозабуття, розчинення в Божественній любові, по-іншому, трансцендентальна молитва (як правило, її переживали небагато святих, отців Церкви), що супроводжувалась духовним екстазом. Відома також практика «розумної молитви» (молитви, опущеної в глибину сердечну) афонських старців, яка передавалась тільки усно, з уст в уста. Про неї відомості дійшли завдяки працям Ісаака Сиріна.

За І. Ільїним, релігія як зв'язок з Богом здійснюється і перебуває найперше всередині самої людини і складається найперше з відомих внутрішніх, або іманентних людині переживань. Без таких вона просто неможлива. Окрім того, релігія як суто людський стан існує найперше у формі релігійного досвіду.

Григорій Палама недаремно ввів у тлумаченні Бога терміни «сутність» та «енергія» (енергейя). Внутрішня сутність Бога для обмеженої природи людини є недосяжною. Людина може сприймати лише божественну енергію. А звідси випливає, що Бог одночасно є і трансцендентний щодо людини, і іманентний її сутності. (так можна пояснити і тлумачення у багатьох мислителів, зокрема і у Сковороди, людини як мікрокосму, який відображає структуру макрокосму). Тому важливо розрізнити ці два поняття – сутності і енергії. «Коли ми кажемо, що Бог іманентний, то маємо на увазі найперше те, що наша внутрішня психологічна реальність, поза якою Він не існує, а існує тільки в нашому суб'єктивному уявленні як наше почуття, поняття, бажання – це і є момент нашої іманентності. А коли говоримо, що Бог трансцендентний, то передбачаємо, що Він існує десь, але далеко, в інших галактиках чи метагалактиках, і нам недоступний...Роздвоєння цих понять позбавляє нас можливості правильно вирішити цю проблему. Поєднання їх в єдність, навпаки, допомагає нам зрозуміти, що Бог одночасно і трансцендентний, і іманентний. Тому Григорій Палама говорив, що є пізнання Бога відсторонено-теоретичне, а є практично-енергійне. Можна бути залученим до Бога і жити в Його енергіях, не усвідомлюючи Його як поняття і не знаючи Його своїм розумом до кінця» [Верякин В. А. Приди до зими. Введение в богословие. – Харьков, 2004. – С.375.].

Церква символізує присутність Христа через таїнства. «Звичайно в нас буває так, що приносять дитину, ми її похрестили – і все. Звичайно, це таїнство, але формальне таїнство. А по суті таїнство є дією всієї Церкви. І всі інші таїнства є діями усієї Церкви» [Мень А. О Христе и Церкви. – М., 2002. – С. 24.]

Якщо система релігійної обрядової практики в контексті соціокультурних умов створена людиною, виражає найперше зовнішню сторону, або екзотеричну, то езотерична буде виражатись у поєднанні свого кінцевого часового життя з безсмертним Богом. Така потреба є у кожній людині, але виражена в кожного у різній мірі.